

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 34/04-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. mája 2004 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Jána Auxta a Juraja Horvátha v konaní o sťažnosti Bastav, s. r. o., so sídlom Hrabiny 1057, Tisovec, zastúpenej advokátom JUDr. I. M., Ž., ktorou namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Revúca v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 35/99, za účasti Okresného súdu Revúca, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Bastav, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Revúca v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 35/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Revúca p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 35/99 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Bastav, s. r. o., p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Revúca p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Revúca j e p o v i n n ý uhradiť Bastav, s. r. o., do jedného mesiaca od doručenia tohto nálezu trovy konania vo výške 8 796 Sk (slovom osemtisíc sedemstodeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet advokáta JUDr. I. M., Ž.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 34/04-10 z 12. februára 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Bastav, s. r. o., so sídlom Hrabiny 1057, Tisovec (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Revúca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 35/99.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 15. februára 1999 okresnému súdu „... návrh na začatie konania v právnej záležitosti zaplatenia čiastky 107 413 Sk a čiastky 2 249,70 Sk s prísl. vydaním platobného rozkazu“.

Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo vydané rozhodnutie vo veci samej. Z dôvodu prietáhov v konaní podala sťažovateľka 24. marca 2003 predsedovi okresného súdu sťažnosť na postup súdu. Listom z 22. mája 2003 označil predseda okresného súdu jej sťažnosť za dôvodnú.

V sťažnosti sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, súčasne žiadala, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 35/99 konať, a domáhala sa aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 214/04 doručeným ústavnému súdu 2. apríla 2004, v ktorom sa okrem iného uvádza: „*Spis po jeho napadnutí na súd dňa 15. 2. 1999 bol pridelený sudkyňi JUDr. M. K.. Potom, čo sa JUDr. M. K. stala sudkyňou dňa 22. 6. 1999 spis bol pridelený tejto sudkyňi. Sudkyňa v septembri 1999 nastúpila na PN, z ktorej bez prerušenia nastúpila na materskú dovolenku, z ktorej sa vrátila dňa 16. 9. 2000. Počas PN a materskej dovolenky sudkyne JUDr. M. K. spis bol pridelený JUDr. P. K., ktorý vo veci určil termín pojednávania na deň 25. 1. 2000. Na toto pojednávanie sa nedostavil právny zástupca navrhovateľa, pričom z dôvodu krátkosti času medzi prevzatím zastúpenia a termínom pojednávania, požiadal o jeho odročenie. Následne už po návrate sudkyne JUDr. M. K., táto dňa 20. 11. 2000 zaslala právnemu zástupcovi navrhovateľa na vyjadrenie podaný odpor. Ďalšie pojednávania určila na deň 8. 2. 2001, ktoré bolo odročené z dôvodu návrhu zástupkyne odporkyne na možné riešenie sporu mimosúdnu dohodou. Na toto pojednávanie sa právny zástupca navrhovateľa znovu neustanovil a požiadal o ospravedlnenie svojej neúčasti. Podaním zo dňa 8. 2. 2001 sudkyňa zároveň vyzvala zástupcu navrhovateľa, aby špecifikoval výšku uplatnenej náhrady škody podľa jednotlivých položiek, a aby doplnil predložený zápis z preberania Reštaurácie Barón o ocenenie chýbajúcich a poškodených vecí DKP a zároveň, aby predložil odovzdávací protokol – inventárny súpis zo dňa 14. 8. 1995. Ďalšie pojednávanie bolo určené na deň 15. 3. 2001,*

ktoré pojednávanie bolo odročené s tým, že zástupkyňa odporkyne oznámila súdu, že žiada o odročenie pojednávania z dôvodu, že medzi účastníkmi konania sa začalo rokovanie ohľadne riešenia sporu mimosúdnu dohodou. Na toto pojednávanie sa zástupca navrhovateľa opäť nedostavil, hoci doručenie predvolania mal riadne vykázané. Následne podaním zo dňa 14. 6. 2001 zástupca navrhovateľa oznámil súdu, že žiada o poskytnutie primeranej 30-dňovej lehoty na mimosúdne vysporiadanie sporu. Podaním zo dňa 13. 9. 2001, oznámil že nedošlo k mimosúdnu vyriešeniu sporu, a že navrhovateľ trvá na podanom návrhu. Podaním došlým súdu 9. 1. 2003 zástupca navrhovateľa požiadal o určenie termínu pojednávania, ktoré bolo určené na deň 29. 4. 2003. Na toto pojednávanie sa opäť neustanovil zástupca navrhovateľa a navrhol pojednávať v jeho neprítomnosti. Toto pojednávanie bolo odročené na deň 12. 6. 2003 s tým, aby právny zástupca navrhovateľa konkretizoval právny titul uplatneného nároku a upresnil nezrovnalosti v jeho podaní zo dňa 5. 2. 2001 v porovnaní s predloženými listinnými dôkazmi. Nato zástupca navrhovateľa podaním došlým súdu 4. 6. 2003 upresnil právny titul žalovanej sumy na bezdôvodné obohatenie. Zástupkyňa odporkyne podaním zo dňa 11. 6. 2003 oznámila súdu, že žiada o poskytnutie ďalšej lehoty na uzavretie mimosúdnej dohody. Nato zástupca navrhovateľa telefonicky dňa 11. 6. 2003 oznámil súdu, že súhlasí so žiadosťou zástupkyne odporkyne s tým, aby súd tejto ešte poskytol lehotu na prípadné mimosúdne riešenie sporu do konca mesiaca jún 2003. Ďalšie pojednávanie bolo určené na deň 8. 1. 2004, ktorého pojednávania sa zúčastnil zástupca navrhovateľa, odporkyňa, ako aj zástupkyňa odporkyne. Na tomto pojednávaní zástupca navrhovateľa uviedol, že súhlasí s tým, aby pojednávanie bolo odročené vzhľadom na prejav zástupkyne odporkyne, ktorá v písomnej forme predloží súdu ako aj navrhovateľovi špecifikáciu chýbajúcich DKP ku dňu 10. 7. 1998 aj s ich ocenením. Pojednávanie bolo odročené na deň 3. 2. 2004. Toto pojednávanie z dôvodu, že sudkyňa mala na ten istý deň určený aj termín hlavného pojednávania v trestnej veci 1 T 83/00, ktorý bol prioritný, bolo odročené na deň 5. 2. 2004. Pojednávanie bolo z dôvodu žiadosti zástupcu navrhovateľa odročené na deň 24. 2. 2004. Toto pojednávanie bolo z dôvodu žiadosti zástupkyne odporkyne odročené na deň 25. 3. 2004 a toto pojednávanie bolo z dôvodu, že sudkyňi bolo doručené predvolanie na kúpeľnú liečbu s mal. dcérou odročené na deň 27. 4. 2004. Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že súd vo veci konal. K rozhodnutiu vo veci nedošlo aj z dôvodu,

že na návrhy účastníkov konania, resp. ich zástupcov boli poskytované lehoty a odročované pojednávania práve z dôvodu, že prichádzalo do úvahy riešenie sporu mimosúdnu dohodou.

Preto podľa nášho názoru nedošlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.“

Podaním doručeným ústavnému súdu 14. apríla 2004 sa právny zástupca sťažovateľky vyjadril k stanovisku predsedu okresného súdu takto: „*Pokiaľ odporca poukazuje na skutočnosť, že právny zástupca navrhovateľa sa nezúčastnil na niektorých pojednávaniach považujeme za potrebné uviesť, že vždy sa písomne ospravedlnil a súhlasil s konaním bez jeho účasti. Na písomné výzvy súdu riadne reagoval. Podľa nášho názoru i v prípade, že by právny zástupca navrhovateľa, resp. sám navrhovateľ bol v konaní pasívny, teda by sa osobne nezúčastňoval pojednávanií bez predchádzajúceho ospravedlnenia, toto nezavaruje povinnosti súdu vo veci konať a rozhodnúť bez zbytočných prietáhov. Vzhľadom na procesné povinnosti súdu rovnako neobstojí tvrdenie odporcu, že k spomaleniu konania došlo aj v dôsledku návrhov účastníkov o poskytnutie lehoty na mimosúdnu dohodu. (...)*

Sťažovateľ teda nezaložil svojím postupom príčinu spomalenia postupu súdu. (...) Naviac poukazujeme na skutočnosť, že sám odporca vo svojom vyjadrení zo dňa 30. 03. 2004 nepriamo uvádza skutočnosti, ktoré preukazujú existenciu prietáhov v posudzovanej veci. (...)

Rovnako považujeme za potrebné poukázať aj na odpoveď predsedu Okresného súdu v Revúcej zo dňa 22. 05. 2003, v ktorej označil našu sťažnosť za dôvodnú v celom rozsahu a súčasne poukázal, že k prietahom v konaní došlo z objektívnych príčin (nedostatočné obsadenie súdu sudcami).“

Prehľad úkonov okresného súdu ním vykonaných v posudzovanom konaní, uvedený v písomnom vyjadrení predsedu okresného súdu sa zhoduje so zisteniami ústavného súdu. Pri posúdení, či došlo k zbytočným prietahom v konaní, však ústavný súd prihliadol na celý obsah predloženého spisu a bral do úvahy všetky okolnosti, ktoré z neho vyplývali.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Preto je základnou povinnosťou súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, keď sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom bol návrh na zaplatenie sumy 109 872,90 Sk s príslušenstvom z titulu náhrady škody za poškodené a chýbajúce hnutel'né veci, ktoré s'ťažovateľka prenechala žalovanej do nájmu na základe nájmovej zmluvy, a z titulu pohľadávky vyplývajúcej z dohody o vzájomnom započítaní pohľadávok. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení s'ťažovateľky a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o osobitnej právnej zložitosti veci. Po skutkovej stránke sa daná vec javí zložitejšia z dôvodu protichodnosti tvrdení strán sporu. Aj skutočnosť, že právny zástupca s'ťažovateľky nepredložil okresnému súdu dostatok podkladov, na základe ktorých by súd mohol rozhodnúť, prispela ku skutkovej zložitosti veci.

2. Ďalším kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie s'ťažovateľky ako účastníka súdneho

konania. V posudzovanom konaní ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný postupovať podľa § 6 a § 120 ods. 1 OSP a vyvíjať všetko úsilie na súčinnosť so súdom tak, aby súd mohol o uplatnenej ochrane rozhodnúť v súlade so zákonom. Súd v sporovom konaní nie je povinný konať z vlastnej iniciatívy, najmä nahradzovať úkony účastníkov pri uplatňovaní ich nárokov, plnení procesných povinností a využívaní procesných práv (IV. ÚS 24/03).

Vychádzajúc zo svojej ustálenej judikatúry (napr. IV. ÚS 22/03) ústavný súd pripomína, že v sporovom konaní, akým je aj posudzované konanie, nesie procesnú zodpovednosť za riadne uvedenie návrhu na rozhodnutie vo veci samej, postup vo veci samej, predkladanie dôkazov a iných úkonov potrebných na dosiahnutie účelu takeého konania vo výraznej miere účastník (najmä § 6, § 101 a § 120 ods. 1 OSP). V spore ide na ťarchu účastníka, ak navrhne hoci len faktické pozdržanie kvôli možnej mimosúdnej dohode. V takomto druhu civilného procesu je navyše dôvodné požadovať, aby účastník urobil všetko pre to, aby súd nemal sťaženú úlohu pri postupe, najmä pokiaľ ide o základné procesné úkony, ktorými sú pojednávania (IV. ÚS 187/03).

Z obsahu spisu okresného súdu, ako aj z vyjadrenia predsedu okresného súdu ústavný súd zistil, že ku vzniku zbytočných prietáhov v konaní prispela nie nepodstatným podielom aj sťažovateľka. Jej postup počas doterajšej doby konania nebol vždy aktívny a súčinnosť. Zo siedmich uskutočnených pojednávanií sa sťažovateľka osobne nezúčastnila ani jedného. Jej právny zástupca, resp. jeho substituent, sa osobne zúčastnil iba jedného pojednávania uskutočneného 8. januára 2004 (t. j. v čase, keď už bola podaná sťažnosť ústavnému súdu). Neúčast' na piatich pojednávaniach 25. januára 2000, 8. februára 2001, 29. apríla 2003, 12. júna 2003 a 27. apríla 2004 právny zástupca ospravedlnil, z toho dvakrát súhlasil, aby okresný súd konal v jeho neprítomnosti. Na pojednávanie 15. marca 2001 sa nedostavil bez ospravedlnenia aj napriek tomu, že naň bol riadne a včas predvolaný.

Sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu viackrát menila (resp. upravovala) právny titul uplatneného nároku (od náhrady škody po bezdôvodné obohatenie) a v podaní z 28. apríla 2003 dokonca nevyklúčila možnosť prípadnej ďalšej zmeny.

Takéto správanie sťažovateľky nezodpovedá jej postaveniu účastníka v sporovom konaní a nie je v súlade s citovaným § 6 a § 120 OSP a podľa názoru ústavného súdu rozhodujúcim spôsobom ovplyvnilo doterajšiu dĺžku konania.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, prihliadal ústavný súd na ustanovenie § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa § 101 ods. 2 OSP súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostavil na pojednávanie ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takeého účastníka, prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Ústavný súd konštatoval, že v konaní o návrhu od jeho podania okresnému súdu do rozhodnutia ústavného súdu uplynulo viac ako 5 rokov. Ku dňu vydania nálezu ústavného súdu je stav konania taký, že posledné pojednávanie uskutočnené 27. apríla 2004 bolo odročené na neurčito s tým, že sťažovateľka bude vyzvaná na upresnenie žalobného návrhu, čo okresný súd vykonal listom z 30. apríla 2004.

Zo súdneho spisu, zo sťažnosti, ako aj z vyjadrení predsedu okresného súdu a právneho zástupcu sťažovateľky ústavný súd zistil, že okresný súd vo veci sťažovateľky prvýkrát rozhodol 30. marca 1999 tak, že vydal platobný rozkaz na zaplatenie sumy 109 892,70 Sk. Odporkyňa podala v zákonnej lehote 2. júna 1999 (platobný rozkaz jej bol doručený 25. mája 1999) odpor proti platobnému rozkazu. Prípisom okresného súdu z 3. júna 1999 bol sťažovateľke zaslaný odpor, aby sa k nemu vyjadrila. Sťažovateľka tak neurobila ani po urgencii okresného súdu. Zákonný sudca úpravou pre kanceláriu z 15. novembra 1999 nariadil termín pojednávania na 14. december 1999, následne úpravou z 29. novembra 1999 termín pojednávania odročil na neurčito. Nový termín pojednávania nariadil zákonný sudca úpravou pre kanceláriu z 10. januára 2000 na 25. január 2000.

Okresný súd zo siedmich uskutočnených pojednávanií od 25. januára 2000 do 27. apríla 2004 vykonával dokazovanie len na troch z nich (29. apríla 2003, 8. januára 2004 a 27. apríla 2004). Ostatné pojednávania boli po vyvolaní veci a konštatovaní neúčasti sťažovateľky, právneho zástupcu sťažovateľky, resp. oboch účastníkov konania odročené.

Okresný súd niekoľkokrát vyzýval sťažovateľku, aby upresnila žalobný návrh a uviedla právny titul uplatneného nároku, ale až výzva z 30. apríla 2004 bola presne a jasne formulovaná tak, aby na jej základe upresneného žalobného návrhu mohol okresný súd rozhodnúť. Je však neospravedlňiteľné, že k takto koncipovanej výzve dospel okresný súd až po 5 rokoch od podania žalobného návrhu.

Takýto postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods.1 OSP tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Je ale potrebné pripomenúť, že postup súdu sťažovali návrhy právnych zástupcov účastníkov konania o poskytnutie lehoty na mimosúdne riešenie sporu.

Z predloženého spisového materiálu navyše vyplýva, že okresný súd bol v posudzovanom konaní niekoľkokrát úplne nečinný bez toho, že by mu v jeho ďalšom postupe bránila zákonná prekážka. Ide o obdobie:

- od 20. júla 1999, keď uplynula sťažovateľke lehota na predloženie listinných dôkazov a na vyjadrenie k odporu, do 10. januára 2000, keď zákonná sudkyňa nariadila termín pojednávania (t. j. viac ako 5 a pol mesiaca);

- od 10. marca 2000, keď boli okresnému súdu doručené požadované listinné dôkazy, do 2. januára 2001, keď zákonná sudkyňa nariadila termín pojednávania (t. j. viac ako 9 a pol mesiaca);

- od 13. septembra 2001, keď bol okresnému súdu doručený list právneho zástupcu sťažovateľky, v ktorom oznamoval, že medzi účastníkmi konania nedošlo k mimosúdnej

dohode, do 24. marca 2003, keď zákonná sudkyňa nariadila termín pojednávania (t. j. 18 mesiacov);

- od 1. júla 2003, keď okresnému súdu bolo doručené podanie právnej zástupkyne odporkyne, ktorým oznamovala, že odporkyňa nemá záujem na mimosúdnom vyporiadaní nároku, do 14. novembra 2003, keď zákonná sudkyňa nariadila termín pojednávania (t. j. 4 a pol mesiaca).

Vyššie uvedené obdobia nečinnosti v trvaní spolu 37 a pol mesiaca (t. j. viac než 3 roky) preto ústavný súd kvalifikoval ako konanie so zbytočnými priet'ahmi.

Sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu v sťažnosti namietala, že od pojednávania uskutočneného 8. februára 2001 do 24. marca 2003 okresný súd nevykonal v predmetnej veci nijaký procesne relevantný úkon smerujúci k odstráneniu stavu právnej neistoty. V namietanom období ústavný súd síce konštatoval zbytočné priet'ahy v konaní okresného súdu, ale nie v takom rozsahu, ako to vyplýva zo sťažnosti sťažovateľky. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že v čase od pojednávania uskutočneného 8. februára 2001 do 13. septembra 2001 právni zástupcovia oboch zúčastnených strán žiadali okresný súd o poskytnutie lehoty na mimosúdne riešenie sporu. Okresný súd ich žiadosti vyhovel. Priebežne však zisťoval u oboch právnych zástupcov stav mimosúdneho vyporiadania účastníkov konania. Listom právneho zástupcu sťažovateľky doručeným okresnému súdu 13. septembra 2001 mu bolo oznámené, že k mimosúdnemu vyporiadaniu nedošlo. Odo dňa doručenia vyššie spomínaného listu právneho zástupcu sťažovateľky okresnému súdu až do 24. marca 2003 okresný súd nevykonal žiaden procesne relevantný úkon smerujúci k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky, čo už napokon ústavný súd konštatoval v predchádzajúcej časti tohto nálezu.

Sťažovateľka vo svojom vyjadrení z 8. apríla 2004 namietala, že okresný súd zaslal odpor podaný žalovanou 2. júna 1999 právnemu zástupcovi na vyjadrenie až 20. novembra 2000, teda po 11 mesiacoch od prevzatia právneho zastúpenia. S týmto tvrdením sťažovateľky ústavný súd nemôže súhlasiť, pretože zo súdneho spisu vyplýva,

že ju okresný súd bezprostredne po pojednávaní v januári 2000 vyzval prípisom doručeným právnomu zástupcovi sťažovateľky 28. januára 2000 aj na vyjadrenie k priloženému odporu.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. Cb 35/99, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadost'učinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 100 000 Sk, ktoré zdôvodnila tým, že absencia finančných

prostriedkov vzhľadom na výšku zaplateného súdneho poplatku a výšku žalovanej istiny znamená pre ňu z hospodárskeho hľadiska katastrofálne následky.

Ústavný súd nepovažoval v tomto prípade výrok o porušení základného práva sťažovateľky a výrok, ktorým prikázal okresnému súdu v predmetnej veci konať bez zbytočných prieťahov, za dostatočnú ochranu jej základného práva.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je peňažnou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy (napr. I. ÚS 15/02, IV. ÚS 84/02).

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Sťažovateľkou požadovaná výška primeraného finančného zadosťučinenia je podľa názoru ústavného súdu v príkrom rozpore s atribútom primeranosti tohto finančného zadosťučinenia, a preto ústavný súd s prihliadnutím na všetky okolnosti zakladajúce porušenie označených práv, ale najmä na správanie sťažovateľky ako účastníčky konania (pozri odsek II bod 2 tohto rozhodnutia) uznal podľa zásad spravodlivosti za odôvodnené priznať sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie (§ 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde) v sume 10 000 Sk.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. I. M., uplatnených v podaní doručenom ústavnému súdu 14. apríla 2004. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal

z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2002, ktorá bola 12 811 Sk. Úhrada bola priznaná v celkovej výške 8 796 Sk za 2 úkony po 4 270 Sk a 2 x 128 Sk režijný paušál (§ 19 vyhlášky).

Odmenu za podanie právneho zástupcu označené ako sťažnosť na postup súdu z 24. marca 2003, ktorej úhradu si právny zástupca uplatnil v podaní doručenom ústavnému súdu 14. apríla 2004, ústavný súd nepriznal z dôvodu, že nejde o úkon právnej služby poskytnutý sťažovateľke v konaní pred ústavným súdom.

Podanie právneho zástupcu doručené ústavnému súdu 14. apríla 2004 ústavný súd nevyhodnotil vzhľadom na jeho obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podanie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2004